

Augu šķirņu aizsardzības likums I nodaļa

Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likuma mērķis

Šā likuma mērķis ir noteikt selekcionāra tiesību piešķiršanas kārtību un nodrošināt selekcionāra tiesību aizsardzību.

2.pants. Likuma darbības joma

(1) Likums tiek piemērots visām augu ģinšu un sugu šķirnēm (ieskaitot hibrīdus).

(2) Šķirne ir kultūraugu kopums, kas botāniskā taksona (botāniskās sistematikas) robežās ierindota pēdējā vietā neatkarīgi no tā, vai ir pilnībā ievērotas selekcionāra tiesību piešķiršanas prasības. To var definēt kā genotipu vai genotipu kombināciju raksturojošu izpausmi, kā kopumu, kas no jebkura cita augu kopuma atšķiras vismaz ar vienu izteiktu īpašību. Šķirne tiek uzskatīta par vienību, kura pavairojot paliek nemainīga.

3.pants. Selekcionāra tiesību piešķiršanas nosacījumi

(1) Selekcionāra tiesības piešķir, ja šķirne ir:

- 1) jauna;
- 2) atšķirīga;
- 3) viendabīga;
- 4) stabila.

(2) Lai piešķirtu selekcionāra tiesības, šķirnei dod šā likuma 20.panta noteikumiem atbilstošu nosaukumu. Selekcionārs vai viņa pilnvarotais pārstāvis ievēro šajā likumā paredzēto kārtību. Selekcionāra tiesību piešķiršanai nedrīkst papildus izvirzīt citus nosacījumus.

4.pants. Šķirnes jaunums

Šķirne tiek uzskatīta par jaunu, ja selekcionārs vai viņa pilnvarotais pārstāvis, vai kāds cits ar viņa atļauju šķirnes sēklas, stādāmo materiālu, pavairojamo materiālu (turpmāk — pavairošanas materiāls) vai ražas produktu nav pārdevis vai citādi nodevis trešajām personām komerciālai izmantošanai pirms dienas, kad reģistrēts iesniegums selekcionāra tiesību piešķiršanai (turpmāk arī — iesniegums):

- 1) Latvijā — agrāk nekā gadu pirms iesnieguma reģistrācijas;
- 2) ārpus Latvijas — agrāk nekā sešus gadus pirms iesnieguma reģistrācijas attiecībā uz vīnogulājiem un koku sugām;
- 3) ārpus Latvijas — agrāk nekā četrus gadus pirms iesnieguma reģistrācijas attiecībā uz pārējiem augiem, kuri nav minēti šā panta 2.punktā.

5.pants. Šķirnes atšķirīgums

(1) Šķirne tiek uzskatīta par atšķirīgu, ja tā skaidri atšķiras no jebkuras citas šķirnes, kas kļuvusi vispārzināma pirms iesnieguma reģistrācijas datuma.

(2) Jo īpaši šķirne uzskatāma par vispārzināmu, ja kādā valstī reģistrēts iesniegums selekcionāra tiesību piešķiršanai vai šķirnes iekļaušanai oficiālajā šķirņu katalogā un ja pēc šā iesnieguma piešķirtas selekcionāra tiesības vai šķirne iekļauta oficiālajā šķirņu katalogā. Par vispārzināmu tā uzskatāma ar minētā iesnieguma reģistrācijas datumu.

6.pants. Šķirnes viendabīgums

Šķirne tiek uzskatīta par viendabīgu, ja tās augi, kas pavairoti, ievērojot šķirnes pavairošanas īpatnības, šķirnei raksturīgo pazīmju ziņā ir pietiekami viendabīgi.

7.pants. Šķirnes stabilitāte

Šķirne tiek uzskatīta par stabilu, ja pēc vairākkārtējas pavairošanas vai katra pavairošanas cikla beigās (ja tiek izmantots īpašs pavairošanas cikls) šķirnes raksturīgās pazīmes būtiski nemainās.

8.pants. Selekcionārs

(1) Saskaņā ar šo likumu selekcionārs ir:

- 1) fiziskā persona, kas attiecīgo šķirni izveidojusi vai izdalījusi;
- 2) darba devējs vai pasūtītājs, kas noslēdzis ar šā panta 1.punktā minēto personu līgumu par attiecīgas šķirnes izveidošanu vai izdalīšanu;

3) šā panta 1. un 2.punktā minēto personu tiesību pārņēmējs.

(2) Ja šķirne izveidota vairāku selekcionāru kopīgas darbības rezultātā, viņiem ir kopīgas selekcionāra tiesības, kas noteiktas ar rakstveida vienošanos. Ja vienošanās nav noslēgta, katrs no viņiem ir tiesīgs izmantot selekcionāra tiesības pēc sava ieskata, izņemot licences piešķiršanu, kā arī selekcionāra tiesību nodošanu citai personai. Šīs darbības selekcionāra tiesību līdzīpašnieki realizē, tikai savstarpēji vienojoties vai saskaņā ar tiesas nolēmumu.

9.pants. Selekcionāra tiesību īpašnieks

Selekcionāra tiesību īpašnieks ir šā likuma 8.pantā minētā persona, kas ieguvusi selekcionāra tiesības šajā likumā noteiktajā kārtībā.

10.pants. Pilnvarotais pārstāvis

Valsts augu aizsardzības dienests reģistrē pilnvaroto pārstāvi, pamatojoties uz selekcionāra pilnvarojumu.

(17.11.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

11.pants. Selekcionāra personiskās tiesības

(1) Selekcionāram (fiziskajai personai) neatkarīgi no tā, kas ir selekcionāra tiesību īpašnieks, ir personiskas tiesības, kuras nav nododamas citai personai un nepāriet mantojumā. Tās ir tiesības:

- 1) tikt minētam materiālos un publikācijās par attiecīgo šķirni, kā arī apliecībā par selekcionāra tiesību piešķiršanu;
- 2) iesniegt priekšlikumus par šķirnes nosaukumu;
- 3) pretendēt uz taisnīgu atlīdzību par šķirnes izmantošanu ar darba devēju noslēgtajā līgumā paredzētajos gadījumos.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktās tiesības to pārkāpšanas gadījumā var aizsargāt tiesā tādā pašā kārtībā, kādā tiek aizsargātas autortiesības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

12.pants. Nacionālās augu šķirņu padomes un Valsts augu aizsardzības dienesta uzdevumi šķirņu aizsardzības jomā

(1) Nacionālā augu šķirņu padome iesniedz Zemkopības ministrijai un citām institūcijām priekšlikumus par lauksaimniecības kultūraugu selekcijas virzieniem un selekcionāra tiesību aizsardzību.

(2) Valsts augu aizsardzības dienests:

- 1) pieņem un izvērtē iesniegumus un citus ar tiem saistītos dokumentus;
- 2) veic selekcionāra tiesību piešķiršanas nosacījumu ekspertīzi;
- 3) pieņem lēmumu par šķirnes atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudes (turpmāk — šķirnes pārbaude) rezultātu atzišanu;
- 4) organizē, veic vai kontrolē šķirņu pārbaudi;
- 5) pieņem lēmumu par selekcionāra tiesību piešķiršanu, spēka zaudēšanu un anulēšanu;
- 6) izsniedz apliecības par selekcionāra tiesību piešķiršanu;
- 7) reģistrē licences selekcionāra tiesību nodošanai;
- 8) kārtu Latvijas aizsargāto augu šķirņu valsts reģistru;
- 9) atbilstoši savai kompetencei sadarbojas ar starptautiskajām organizācijām;
- 10) veic citas šajā likumā paredzētās funkcijas;
- 11) veic visas darbības atbilstoši Eiropas Savienības tiesību aktiem par augu šķirņu aizsardzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

13.pants. Latvijas aizsargāto augu šķirņu valsts reģistrs

(1) Latvijas aizsargāto augu šķirņu valsts reģistrā (turpmāk — Reģistrs) ietver informāciju par iesniegumiem un aizsargātajām šķirnēm.

(2) Reģistrā par iesniegumiem iekļaujamas šādas ziņas:

- 1) iesnieguma reģistrācijas numurs un datums;
- 2) selekcionāra nosaukums un adrese;

- 3) ja ir pilnvarotais pārstāvis, — pilnvarotā pārstāvja nosaukums, adrese, pilnvarojuma datums, numurs un derīguma termiņš;
- 4) pieteiktais šķirnes nosaukums vai pagaidu apzīmējums;
- 5) šķirnes apraksta tehniskās anketas reģistrācijas numurs un datums vai pēc šķirnes pārbaudes izveidotā oficiālā šķirnes apraksta (turpmāk — šķirnes apraksts) reģistrācijas numurs un datums;
- 6) šķirnes pārbaudes pārskata reģistrācijas numurs un datums;
- 7) reģistrēto iesniegumu publikācijas datums;
- 8) pieteikto un reģistrēto šķirnes nosaukumu publikācijas datumi;
- 9) prioritātes datums;
- 10) informācija par iesnieguma izskatīšanas gaitu.

(3) Reģistrā par aizsargātajām šķirnēm iekļaujamas šādas ziņas:

- 1) numurs, ar kādu šķirne iekļauta Reģistrā;
- 2) selekcionāra tiesību īpašnieka, selekcionāra, pilnvarotā pārstāvja nosaukums un adrese;
- 3) šķirnes nosaukums;
- 4) šķirnes apraksts;
- 5) norāde par šķirnes komponentiem, ja tie tiek izmantoti šķirnes pavairošanai;
- 6) selekcionāra tiesību piešķiršanas datums, termiņš, uz kādu selekcionāra tiesības piešķirtas, selekcionāra tiesību spēka zaudēšana un anulēšana;
- 7) informācija par izsniegtajām piespiedu licencēm, reģistrētajām licencēm un reģistrētajiem licences līgumiem;
- 8) informācija par licences īpašnieka nosaukuma maiņu;
- 9) informācija par selekcionāra tiesību aizsardzības valsts nodevas samaksu.

(4) Par Reģistrā iekļaujamo ziņu sniegšanu, to patiesumu, papildināšanu un grozīšanu ir atbildīgs iesniedzējs un selekcionāra tiesību īpašnieks.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

II nodaļa

Iesniegums selekcionāra tiesību piešķiršanai un tā izvērtēšana

14.pants. Iesniegums selekcionāra tiesību piešķiršanai

- (1) Selekcionārs vai viņa pilnvarotais pārstāvis (turpmāk — iesniedzējs) iesniedz iesniegumu Valsts augu aizsardzības dienestam. Iesnieguma izskatīšanas un reģistrēšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.
- (2) Iesniegumā norāda datumu, kad samaksāta valsts nodeva. Iesniegumam pievieno šādus dokumentus:
  - 1) šķirnes aprakstu;
  - 2) pilnvarojumu, ja iesniedzējs nav selekcionārs;
  - 3) dokumentus, kas minēti šā likuma 15.pantā, ja tiek pieprasīta konvencijprioritāte.
- (3) Iesniegumu reģistrē, ja iesniegta šķirnes apraksta tehniskā anketa un maksājuma dokumenta kopija par iesnieguma izskatīšanu un iesnieguma veidlapā norādīta šāda informācija:
  - 1) iesniedzēja nosaukums un adrese;
  - 2) selekcionāra nosaukums un adrese, ja iesniedzējs nav selekcionārs;
  - 3) pieteiktais šķirnes nosaukums;

4) valsts, kurā iesniegums reģistrēts, un reģistrācijas datums, ja tiek pieprasīta konvencijprioritāte;

5) šā likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktā minētā persona, ja selekcionārs ir šā likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktā minētā persona.

(4) Iesnieguma veidlapu aizpilda latviešu valodā. Ja iesniegumam pievienotie dokumenti ir kādā no svešvalodām, Valsts augu aizsardzības dienestam ir tiesības pieprasīt to tulkojumu latviešu valodā.

(5) Ja šķirne veidota, izmantojot citas šķirnes (komponentus), iesniedzējam ir tiesības pieprasīt, lai informācija par šķirnes komponentiem tiktu uzskatīta par ierobežotas pieejamības informāciju.

(6) Pēc iesnieguma reģistrācijas šķirni uzskata par vispārzināmu un tai piemēro pagaidu aizsardzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. un 17.06.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

15.pants. Konvencijprioritāte

(1) Iesniedzējam, kas noteiktā kārtībā iesniedzis iesniegumu citā Starptautiskās jaunu augu šķirņu aizsardzības savienības (UPOV) dalībvalstī, 12 mēnešu laikā ir tiesības iesniegt Latvijā iesniegumu attiecībā uz to pašu šķirni, izmantojot pirmā iesnieguma prioritāti. Noteikto 12 mēnešu laika periodu sāk skaitīt no dienas, kas seko pirmā iesnieguma reģistrēšanas dienai.

(2) Lai apliecinātu prioritāti, iesniedzējs triju mēnešu laikā pēc iesnieguma reģistrācijas Valsts augu aizsardzības dienestā iesniedz reģistrēta, prioritātes datumu apstiprinoša iesnieguma kopiju.

(3) Iesniedzējam ir tiesības triju gadu laikā pēc prioritātes datuma iesniegt Valsts augu aizsardzības dienestam papildu informāciju, dokumentus vai materiālus, kas nepieciešami iesnieguma izvērtēšanai un šķirnes pārbaudei.

(4) Cita iesnieguma reģistrācija par pirmajā iesniegumā minēto šķirni, šīs šķirnes izmantošana vai ziņu publicēšana par to nevar būt par iemeslu otrā iesnieguma noraidīšanai. Minētās darbības nevar būt arī par pamatu, lai rastos jebkādas trešās personas tiesības uz šķirni.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

16.pants. Iesnieguma izskatīšana

(1) Mēneša laikā no iesnieguma reģistrācijas dienas Valsts augu aizsardzības dienests:

1) pārbauda iesniedzēja tiesības iesniegt iesniegumu un šķirnes atbilstību šā likuma 4.panta noteikumiem;

2) rakstveidā informē iesniedzēju par nepieciešamību papildināt reģistrēto iesniegumu ar šā likuma 14.panta otrajā daļā minētajiem dokumentiem un iesniegt pievienoto dokumentu tulkojumu latviešu valodā, kā arī par šķirnes pārbaudes kārtību.

(2) Ja iesnieguma izskatīšanas laikā Valsts augu aizsardzības dienests konstatē, ka šķirne neatbilst šā panta pirmās daļas 1.punkta noteikumiem, tas iesniegumu noraida, par to rakstveidā informējot iesniedzēju.

17.pants. Iebildumu iesniegšana

(1) Ieinteresētajām personām ir tiesības triju mēnešu laikā pēc tam, kad publicēta informācija par iesniegumu, iesniegt iebildumus Valsts augu aizsardzības dienestam. Iebildumi var attiekties uz šķirnes jaunumu, atšķirīgumu, viendabīgumu, stabilitāti vai tiesībām iesniegt iesniegumu. Iebildumus iesniedz rakstveidā, pievienojot tiem dokumentāru pamatojumu.

(2) Iesniedzējs divu mēnešu laikā pēc iebildumu saņemšanas sniedz paskaidrojumu par iebildumiem. Ja iesniedzējs paskaidrojumu nesniedz, Valsts augu aizsardzības dienests iesniegumu noraida.

(3) Ja iebildumi attiecas uz šķirnes atšķirīgumu, viendabīgumu un stabilitāti, Valsts augu aizsardzības dienestam ir tiesības pieprasīt atkārtotu šķirnes pārbaudi.

18.pants. Šķirnes pārbaude

(1) Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā organizē vai veic šķirnes atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudi, un pieņem lēmumu par šķirnes pārbaudes rezultātu atzišanu.

(2) Noteikumus par šķirnes pārbaudes metodiku kultūraugu sugām, kurām minēto pārbaudi veic Latvijā un kurām nav izstrādāti Kopienas Augu šķirņu biroja (CVPO) šķirnes pārbaudes protokoli vai Starptautiskās jaunu augu šķirņu aizsardzības savienības (UPOV) šķirnes pārbaudes vadlīnijas, izdod Ministru kabinets.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

19.pants. Lēmums par selekcionāra tiesību piešķiršanu

(1) Pēc tam, kad pabeigta šķirnes pārbaude (ja tāda bija nepieciešama), Valsts augu aizsardzības dienests nosūta iesniedzējam paziņojumu par pārbaudes rezultātiem. Iesniedzējam ir tiesības divu mēnešu laikā iesniegt Valsts augu aizsardzības dienestam iebildumus par veikto šķirnes pārbaudi.

(2) Selekcionāra tiesības piešķir:

1) ja iesniegta pilnībā aizpildīta iesnieguma veidlapa un pievienoti šā likuma 14.panta otrajā daļā minētie dokumenti;

2) saskaņā ar šā likuma 3., 4., 5., 6. un 7.panta noteikumiem.

(3) Selekcionāra tiesības piešķir ar Valsts augu aizsardzības dienesta lēmumu, kas stājas spēkā tā pieņemšanas dienā. Valsts augu aizsardzības dienests rakstveidā informē iesniedzēju par minēto lēmumu, izsniedz apliecību par selekcionāra tiesību piešķiršanu un iekļauj šķirni Reģistrā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

20.pants. Šķirnes nosaukums un tā reģistrēšanas kārtība

(1) Šķirnes nosaukumu piesaka, iesniedzot iesniegumu. Ja šķirne ir vispārzināma, to piesaka ar iepriekš lietoto nosaukumu. Ja iesniegums vienlaikus iesniegts vairākās valstīs, iesniedzējs lieto vienu un to pašu šķirnes nosaukumu. Pēc selekcionāra tiesību piešķiršanas un šķirnes aizsardzības izbeigšanās lieto reģistrēto šķirnes nosaukumu.

(2) Šķirnes nosaukums atbilst Starptautiskās jaunu augu šķirņu aizsardzības savienības (UPOV) un Eiropas Savienības normatīvo aktu prasībām.

(3) Valsts augu aizsardzības dienests pārbauda pieteiktā nosaukuma atbilstību šā panta pirmās un otrās daļas noteikumiem. Ja pieteiktais nosaukums:

1) ir atbilstošs, to publicē. Ieinteresētajām personām ir tiesības triju mēnešu laikā no tā publicēšanas dienas iesniegt Valsts augu aizsardzības dienestam iebildumus par pieteikto šķirnes nosaukumu. Valsts augu aizsardzības dienests informē iesniedzēju par saņemtajiem iebildumiem un, ja tie ir pamatoti, rīkojas saskaņā ar šīs daļas 2.punktu. Valsts augu aizsardzības dienests paziņo par lēmumu, kas pieņemts attiecībā uz iebildumiem, iebildumu iesniedzējam un UPOV un Eiropas Savienības dalībvalstīm;

2) nav atbilstošs, iesniedzējs mēneša laikā iesniedz priekšlikumu par jaunu šķirnes nosaukumu. Ja iesniedzējs priekšlikumu neiesniedz, iesniegumu noraida, par to rakstveidā informējot iesniedzēju.

(4) Šķirnes nosaukumu reģistrē reizē ar selekcionāra tiesību piešķiršanu vai ar atsevišķu lēmumu.

(5) Valsts augu aizsardzības dienests reģistrētu šķirnes nosaukumu atzīst par nepiemērotu, ja:

1) nosaukums reģistrēts, neievērojot šā panta pirmās un otrās daļas noteikumus;

2) saņemts selekcionāra tiesību īpašnieka rakstveida lūgums;

3) saņemts attiecīgs augstākas institūcijas lēmums vai tiesas nolēmums.

(6) Šķirnes nosaukumu, kas atzīts par nepiemērotu, atceļ, reģistrējot jaunu nosaukumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. un 17.06.2010. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

21.pants. Publikācijas

(1) Valsts augu aizsardzības dienests publicē laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" šādu informāciju:

1) reģistrētie, atsauktie un noraidītie iesniegumi;

2) pieteiktie šķirņu nosaukumi un nosaukumu maiņa aizsargātajām šķirnēm;

3) selekcionāra tiesību piešķiršana, spēka zaudēšana vai anulēšana;

4) selekcionāra, selekcionāra tiesību īpašnieka vai pilnvarotā pārstāvja maiņa;

5) citi ar šo likumu saistīti paziņojumi.

(2) Valsts augu aizsardzības dienests šā panta pirmajā daļā minēto informāciju publicē arī periodiskajā izdevumā "Latvijas Augu Šķirņu Biļetens", kuru nosūta visām UPOV un Eiropas Savienības dalībvalstīm.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

22.pants. Valsts nodeva

Valsts nodevu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apmērā maksā:

1) iesniedzējs — par iesnieguma izskatīšanu selekcionāra tiesību piešķiršanai;

2) selekcionāra tiesību īpašnieks vai viņa pilnvarotais pārstāvis — par selekcionāra tiesību aizsardzību;

3) licences īpašnieks — par licences līguma reģistrāciju Valsts augu aizsardzības dienestā.

(21.12.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

III nodaļa

Selekcionāra tiesības

23.pants. Selekcijāra tiesību darbības joma

(1) Neviena cita persona bez selekcionāra tiesību īpašnieka atļaujas (licences līguma) nedrīkst pārvērst šķirni par ienākumu avotu. Ievērojot šā likuma 24.panta noteikumus, selekcionāra tiesību īpašnieka atļauja nepieciešama šādu ar aizsargātās šķirnes pavairošanas materiālu saistītu darbību veikšanai:

1) ražošana un pavairošana;

2) sagatavošana atbilstoši izsējas prasībām, lai pavairotu šķirni;

3) piedāvāšana pārdošanai;

4) pārdošana vai cita veida realizācija;

5) eksportēšana un importēšana;

6) uzglabāšana 1., 2., 3., 4. un 5.punktā minētajiem nolūkiem.

(2) Ievērojot šā likuma 24.panta noteikumus, šā panta pirmās daļas 1., 2., 3., 4., 5. un 6.punktā minētajām darbībām ar ražas produktu (ieskaitot visu augu un auga daļas), kas iegūts, neatļauti izmantojot aizsargātās šķirnes pavairošanas materiālu, ir nepieciešama selekcionāra tiesību īpašnieka atļauja, ja vien viņam nav bijusi iespēja izmantot savas tiesības attiecībā uz minētās šķirnes pavairošanas materiālu.

(3) Šā panta pirmās un otrās daļas noteikumi piemērojami arī tādai augu šķirnei:

1) kura pamatā izveidota no aizsargātās šķirnes, ja šī aizsargātā šķirne pati nav pamatā izveidota šādā veidā;

2) kura, ievērojot šā likuma 5.panta noteikumus, nepietiekami atšķiras no aizsargātās šķirnes;

3) kuras ražošanai ir atkārtoti jāizmanto aizsargātā šķirne.

(4) Šā panta trešās daļas 1.punktā minētā šķirne tiek uzskatīta par pamatā izveidotu no citas (sākotnējās) šķirnes, ja tā:

1) izveidota galvenokārt no sākotnējās šķirnes vai no šķirnes, kas pati ir izveidota galvenokārt no sākotnējās šķirnes, tomēr saglabājot galvenās īpašības, kuru izcelsmi nosaka sākotnējās šķirnes genotips vai genotipu kombinācija;

2) ir skaidri atšķirama no sākotnējās šķirnes;

3) atbilst sākotnējās šķirnes galvenajām īpašībām, kuru izcelsmi nosaka sākotnējās šķirnes genotips vai genotipu kombinācija, izņemot atšķirības, kas radušās izveidošanas procesā.

(5) Šķirni var pamatā izveidot, atlasot dabiskos vai inducētos mutantus, somaklonālos variantus vai īpatņus, kas atšķiras no sākotnējās šķirnes, kā arī izmantojot atkrustošanu vai transformējot ar ģenētiskās inženierijas vai citām metodēm.

24.pants. Selekcijāra tiesību ierobežojumi

(1) Lai nodrošinātu lauksaimniecisko ražošanu, lauksaimniecības produkcijas ražotājiem ir tiesības bez selekcionāra tiesību īpašnieka atļaujas izmantot pavairošanai ražas produktus, kas iegūti viņu īpašumā vai lietošanā esošajos laukos no pašu iesētās Latvijā aizsargātās šķirnes (kura nav hibrīda vai sintētiska šķirne), ja tiek audzētas šādas augu sugas: dzeltenā lupīna (*Lupinus luteus L.*), lucerna (*Medicago sativa L.*), zirņi (*Pisum sativum L.*), lauka pupas (*Vicia faba L.*), sējas vīķi (*Vicia sativa L.*), auzas (*Avena sativa L.*), mieži (*Hordeum vulgare L.*), rudzi (*Secale cereale L.*), tritikāle (*x Triticosecale Wittm.*), mīkstie kvieši (*Triticum aestivum L. emend. Fiori et Paol.*), kartupeļi (*Solanum tuberosum L.*), ripsis [*Brassica napus L. (partim)*], rapsis [*Brassica rapa L. (partim)*], līni (*Linum usitatissimum L.*), izņemot šķiedras līnus.

(2) Lauksaimniecības produkcijas ražotāji, kuriem ir mazas saimniecības, drīkst izmantot šā panta pirmajā daļā minētās augu sugas ražas produktu pavairošanai pašu saimniecībā, nemaksājot atlīdzību selekcionāra tiesību īpašniekam.

(3) Mazas saimniecības šā likuma izpratnē ir tādas saimniecības, kuru īpašumā vai lietošanā šā panta pirmajā daļā minēto augu sugu (izņemot kartupeļus) kopējā platība nepārsniedz 20 hektārus, bet kartupeļiem — trīs hektārus.

(4) Ja citi lauksaimniecības produkcijas ražotāji bez selekcionāra tiesību īpašnieka atļaujas izmanto pavairošanai šā panta pirmajā daļā minētās augu

sugu šķirnes pašu saimniecībā, tie maksā atlīdzību 50 procentu apmērā no atlīdzības par licencētu tās pašas šķirnes pavairošanas materiālu tai pašai platībai.

(17.11.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

25.pants. Izņēmumi selekcionāra tiesībās

Selekcionāra tiesības neattiecas uz darbībām:

- 1) kuras veiktas privāti un nekomerciālos nolūkos;
- 2) kuras veiktas eksperimentālos nolūkos;
- 3) kuru mērķis ir izveidot jaunas šķirnes, izņemot gadījumus, kad tiek piemēroti šā likuma 23.panta trešās daļas noteikumi attiecībā uz šā likuma 23.panta pirmajā un otrajā daļā minētajām darbībām ar šķirnēm;
- 4) ar aizsargātās šķirnes pavairošanas materiālu, ražas produktu (ieskaitot visu augu un auga daļas) un jebkuru materiālu, kas iegūts no ražas produkta vai šā likuma 23.panta trešajā daļā minētajām šķirnēm, ja šo materiālu vai šīs šķirnes selekcionārs ir pārdevis vai kā citādi laidis apgrozībā (vai tas noticis ar viņa piekrišanu), ja vien nav veikta kāda no šādām darbībām:

a) aizsargātās šķirnes tālāka pavairošana,

b) aizsargātās šķirnes pavairošanas materiāla, ražas produkta (ieskaitot visu augu un auga daļas) un jebkura no ražas produkta iegūtā materiāla eksports, kas dotu iespēju šo šķirni pavairot valstī, kura neaizsargā to ūnīšu vai sugu šķirnes, pie kurām pieder minētā šķirne, izņemot gadījumus, kad šis eksportējamais materiāls ir paredzēts galējam patēriņam.

26.pants. Selekcionāra tiesību spēkā esamības periods

(1) Selekcionāra tiesības tiek iegūtas dienā, kad pieņemts lēmums par selekcionāra tiesību piešķiršanu, un ir spēkā līdz divdesmit piektā kalendāra gada beigām, bet kartupeļiem, vīnogulāju un koku sugām — līdz trīsdesmitā kalendāra gada beigām no tiesību piešķiršanas gada.

(2) Pēc selekcionāra tiesību īpašnieka pamatota iesnieguma saņemšanas Valsts augu aizsardzības dienestam ir tiesības pagarināt šā panta pirmajā daļā minēto termiņu vēl uz pieciem gadiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

27.pants. Selekcionāra tiesību nodošana

(1) Selekcionāra tiesību īpašnieks ir tiesīgs nodot piešķirtās selekcionāra tiesības:

- 1) pilnībā — selekcionāra tiesību pārņemējam;
- 2) daļēji — ar pilnvarojumu vai licences līgumu saskaņā ar šā likuma 28.panta noteikumiem.

(2) Selekcionāra tiesības nodod rakstveidā, un tās ir spēkā no dienas, kad reģistrētas Valsts augu aizsardzības dienestā.

28.pants. Licences līgums

(1) Selekcionāra tiesību īpašnieks savas tiesības izmantot aizsargāto šķirni par ienākumu avotu ir tiesīgs nodot citai personai uz savstarpējas vienošanās pamata, noslēdzot vienkāršās vai izņēmuma licences līgumu vai izsludinot brīvo licenci.

(2) Licences (arī piespiedu licences) līgumu un licences īpašnieka maiņu reģistrē Valsts augu aizsardzības dienestā, izdarot ierakstu Reģistrā. Valsts augu aizsardzības dienests licences līgumu reģistrē, ja ir iesniegta dokumenta kopija par valsts nodevas samaksu. Neregistrēts licences līgums nav spēkā. Ja licences darbību pārtrauc, Reģistrā izdarāms attiecīgs ieraksts. Reģistrējot piespiedu licenci, valsts nodeva nav jāmaksā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 21.12.2006. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

29.pants. Vienkāršā licence

Izsniedzot vienkāršo licenci, tas ir, piešķirot šķirnes izmantošanas tiesības licences īpašniekam (licenciātam), licences izsniedzējs (licenciārs) saglabā tiesības piešķirt licenci uz to pašu šķirni trešajām personām. Licenciāts nav tiesīgs nodot savas tiesības citai personai, ja tāda vienošanās nav paredzēta licencē.

30.pants. Izņēmuma licence

Saņemot izņēmuma licenci, licenciāts iegūst izņēmuma tiesības izmantot šķirni saskaņā ar licences līgumā paredzētajiem noteikumiem. Licenciārs saglabā tiesības uz šķirnes izmantošanu līgumā paredzētajā apjomā.

31.pants. Brīvā licence

(1) Selekcionāra tiesību īpašniekam, vienojoties ar Valsts augu aizsardzības dienestu, ir tiesības publicēt paziņojumu par to, ka jebkura persona pret attiecīgu atlīdzību ir tiesīga izmantot šķirni no dienas, kad par to tiek rakstveidā informēts selekcionāra tiesību īpašnieks un licences līgums reģistrēts Valsts augu aizsardzības dienestā.

(2) Ja izsludināta brīvā licence, šķirnes aizsardzības nodeva tiek samazināta par 50 procentiem, sākot ar nākamā gada 1.janvāri.

(3) Pamatojoties uz selekcionāra tiesību īpašnieka iesniegumu un saņemot visu brīvās licences īpašnieku piekrišanu, Valsts augu aizsardzības dienests ir tiesīgs atcelt brīvās licences darbību.

32.pants. Piespiedu licence

(1) Ja tirgus nav nodrošināts ar valsts ekonomikai vai sabiedrības interesēm nozīmīgas aizsargātās šķirnes pavairošanas materiālu, jebkurai personai, kura vēlas ražot un pārdot šo šķirni Latvijā, ir tiesības iesniegt tiesā prasību par piespiedu licences piešķiršanu. Piespiedu licence ietver arī tiesības saņemt no selekcionāra tiesību īpašnieka pavairošanas materiālu.

(2) Piespiedu licenci uz tiesas nolēmuma pamata izsniedz Valsts augu aizsardzības dienests un izdara par to attiecīgu ierakstu Reģistrā. Tiesa nosaka arī šķirnes izmantošanas pakāpi un citus licenciārus noteikumus. Atlīdzība par šķirnes izmantošanu ir tāda pati kā par vienkāršo licenci attiecīgajai sugai. Atkarībā no lietas apstākļiem tiesa var atcelt piespiedu licenci vai noteikt jaunus licenciārus noteikumus.

32.¹pants. Selekcionāra tiesību īstenošana, ja biotehnoloģiskais izgudrojums ir aizsargāts ar patentu

(1) Ja selekcionārs grib iegūt selekcionāra tiesības uz augu šķirni vai izmantot tās, lietojot ar patentu aizsargāto biotehnoloģisko izgudrojumu, viņš aizsargājamās šķirnes izmantošanai iegūst licenci un par to maksā atlīdzību.

(2) Selekcionārs var pieteikties uz piespiedu licenci ar patentu aizsargātā izgudrojuma neierobežotai izmantošanai, ja:

1) vienkāršas licences iegūšana no patenta īpašnieka nav bijusi sekmīga;

2) viņš var pierādīt, ka aizsargājamā šķirne ietver nozīmīgu tehnisku progresu ar ievērojamu ekonomisko nozīmi salīdzinājumā ar patentam pieteikto izgudrojumu.

(3) Ja patenta īpašnieks izmanto ar selekcionāra tiesībām aizsargāto šķirni, selekcionāra tiesību īpašniekam ir tiesības pretendēt uz pretlicenci un atlīdzību.

(17.11.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

33.pants. Pavairošanas materiāla sertificēšana vai atbilstības novērtēšana

Šķirnēm, kurām selekcionāra tiesības piešķirtas Latvijā vai tās aizsargātas ar Eiropas Savienības selekcionāru tiesībām, pavairošanas materiāla sertificēšanu vai atbilstības novērtēšanu veic, ja pavairošanas materiāla audzētājs vai sagatavotājs ir selekcionāra tiesību īpašnieks vai viņam ir Valsts augu aizsardzības dienestā reģistrēts licences līgums.

(17.11.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.12.2005. Sk. Pārejas noteikumus.)

34.pants. Šķirnes pārbaude tās aizsardzības periodā

(1) Šķirnes viendabīguma un stabilitātes pārbaudei tās aizsardzības periodā Valsts augu aizsardzības dienestam ir tiesības pieprasīt, lai šķirnes selekcionāra tiesību īpašnieks piegādā pavairošanas materiālu, dokumentāciju un citu informāciju, kas nepieciešama pārbaudes veikšanai.

(2) *(Izslēgta ar 17.11.2005. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.11.2005. likumu, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

35.pants. Informācijas sniegšana par aizsargātās šķirnes izmantošanu

(1) Lauksaimniecības produkcijas ražotāji vai sēklu sagatavotāji pēc selekcionāra tiesību īpašnieka vai pilnvarotā pārstāvja pieprasījuma sniedz informāciju par aizsargātās šķirnes pavairošanas materiāla ražošanu, pavairošanu, sagatavošanu un pārdošanu.

(2) Valsts augu aizsardzības dienests pēc selekcionāra tiesību īpašnieka vai pilnvarotā pārstāvja pieprasījuma sniedz informāciju par aizsargātās šķirnes tirdzniecībai sagatavotā pavairošanas materiāla daudzumu.

(3) Lauku atbalsta dienests pēc selekcionāra tiesību īpašnieka vai pilnvarotā pārstāvja pieprasījuma sniedz informāciju par šā likuma 24.panta pirmajā daļā minēto sugu lauksaimniecības produkcijas ražošanas platību.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

35.¹ pants. Lauksaimnieku biedrību sadarbība selekcionāru tiesību aizsardzības jomā

Selekcionāru tiesību īpašnieks vai pilnvarotais pārstāvis nosaka atlīdzību par ikgadējo aizsargātās šķirnes izmantošanu, savstarpēji vienojoties ar lauksaimnieku biedrībām.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

IV nodaļa

Selekcionāra tiesību spēka zaudēšana un anulēšana

36.pants. Selekcionāra tiesību spēka zaudēšana

(1) Selekcionāra tiesības zaudē spēku, ja iestājas vismaz viens no šādiem apstākļiem:

- 1) selekcijā tiesību īpašnieks nav samaksājis valsts nodevu saskaņā ar šā likuma 22.pantu;
- 2) selekcijā tiesību īpašnieks nenodrošina pavairošanas materiālu, dokumentāciju vai citus materiālus, kas nepieciešami šķirnes uzturēšanas pārbaudei;
- 3) vairs netiek ievēroti šā likuma 6. vai 7.panta noteikumi;
- 4) selekcijā tiesību īpašnieks pats rakstveidā paziņo, ka viņš atsakās no selekcijā tiesībām;
- 5) Valsts augu aizsardzības dienests šķirnes nosaukumu atzīnis par nepiemērotu un selekcijā tiesību īpašnieks triju mēnešu laikā nav ierosinājis jaunu šā likuma 20.panta noteikumiem atbilstošu nosaukumu.

(2) Ja ir likumīgs pamats atzīt, ka selekcijā tiesības spēku zaudējušas, Valsts augu aizsardzības dienests pirms lēmuma pieņemšanas paziņo par to selekcijā tiesību īpašniekam, norādot šīs rīcības iemeslu, kā arī dodot termiņu šā panta pirmajā daļā minēto apstākļu novēršanai.

37.pants. Selekcijā tiesību anulēšana

Selekcijā tiesības anulē jebkurā no šādiem gadījumiem:

- 1) pieņemot lēmumu par selekcijā tiesību piešķiršanu, nav ievēroti šā likuma 4. vai 5.panta noteikumi;
- 2) selekcijā tiesību piešķiršana pamatā balstījies uz selekcijā sniegto informāciju un dokumentiem, bet, pieņemot lēmumu par selekcijā tiesību piešķiršanu, nav ievēroti šā likuma 6. vai 7.panta noteikumi;
- 3) selekcijā tiesības piešķirtas personai, kurai uz tām nav likumīgu tiesību.

37.¹ pants. Tiesības iesniegt tiesā pieteikumu par selekcijā tiesību aizskārumu

Selekcijā tiesību īpašnieks, viņa tiesību pārņēmējs vai viņu pilnvarota persona (turpmāk — prasītājs) var iesniegt tiesā pieteikumu par selekcijā tiesību aizskārumu. Licences īpašnieks pieteikumu par selekcijā tiesību aizskārumu ir tiesīgs iesniegt ar selekcijā tiesību īpašnieka piekrišanu. Selekcijā tiesību īpašnieka piekrišana nav nepieciešama, ja licences īpašniekam tiesības patstāvīgi iesniegt tiesā pieteikumu par selekcijā tiesību aizskārumu noteiktas licences līgumā vai selekcijā tiesību īpašnieks pieteikumu neiesniedz, kaut arī licences īpašnieks rakstveidā aicinājis viņu to darīt. Jebkurš licences īpašnieks ir tiesīgs iestāties lietā un prasīt atlīdzību par zaudējumiem, kas tam radušies sakarā ar licences līgumā minētās šķirnes nelikumīgu izmantošanu.

(21.12.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007. Sk. Pārejas noteikumus.)

V nodaļa

Atbildība par selekcijā tiesību pārkāpšanu

38.pants. Zaudējuma atlīdzības un morālā kaitējuma apmēra noteikšanas kārtība

- (1) Ja personas vainas dēļ noticis selekcijā tiesību aizskārumš, prasītājs ir tiesīgs prasīt radītā zaudējuma un morālā kaitējuma atlīdzību.
- (2) Zaudējuma atlīdzības un morālā kaitējuma apmērs nosakāms saskaņā ar Civillikumu. Nosakot zaudējuma atlīdzības apmēru, var ņemt vērā arī tās personas negodīgi gūto peļņu, kura prettiesiski izmantojusi selekcijā tiesības.
- (3) Ja saskaņā ar šā panta otro daļu faktisko zaudējuma apmēru nevar noteikt, zaudējuma atlīdzības apmērs nosakāms atbilstoši tai summai, kuru prasītājs varētu saņemt, ja persona, kura prettiesiski izmantojusi selekcijā tiesības, būtu maksājusi atlīdzību par pavairošanas materiāla izmantošanu.

(21.12.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007. Sk. Pārejas noteikumus.)

39.pants. Zaudējumu atlīdzināšana sakarā ar šķirnes pagaidu aizsardzību

Ja aizsargātās šķirnes pavairošanas materiālu izmanto trešā persona, šā likuma noteikumi attiecībā uz selekcijā tiesību īpašnieka tiesību pārkāpumu piemērojami no iesnieguma publicēšanas dienas. Šajā gadījumā atlīdzina tikai tos zaudējumus, kuri attiecas uz atlīdzības saņemšanu par šķirnes izmantošanu, ja vien selekcijā tiesību īpašnieks nav attiecīgās personas brīdinājis par iesnieguma reģistrāciju pirms tā publicēšanas. Zaudējumi atlīdzināmi no brīdinājuma saņemšanas dienas, bet ne agrāk par dienu, kad iesniegums reģistrēts Valsts augu aizsardzības dienestā.

40.pants. Atbildība par selekcijā tiesību aizskārumu

Personas, kas aizskārušas selekcijā tiesības, saucas pie likumā noteiktās atbildības.

Pārejas noteikumi

1. Atzīt par spēku zaudējušu likumu "Par augu šķirņu aizsardzību" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1993, 18.nr.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1995, 22.nr.; 1999, 23.nr.).

2. Ministru kabinets:

- 1) līdz 2006.gada 1.janvārim izdod šā likuma 18.panta pirmajā daļā minētos noteikumus;
- 2) līdz 2006.gada 1.jūnijam izdod šā likuma 14.panta pirmajā daļā minētos noteikumus;

3) līdz 2007.gada 1.decembrim izdod šā likuma 18.panta otrajā daļā minētos noteikumus.

(17.11.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

3. Šā likuma 33.panta noteikumi attiecībā uz pavairošanas materiāla atbilstības novērtēšanu stājas spēkā 2006.gada 1.aprīlī.

(17.11.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 21.12.2005.)

4. Šā likuma 37.¹ pants un 38.panta jaunā redakcija stājas spēkā 2007.gada 1.martā.

(21.12.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

5. Ministru kabinets līdz 2010.gada 1.decembrim izdod šā likuma 18.panta pirmajā daļā minētos noteikumus. Līdz attiecīgu Ministru kabineta noteikumu izdošanai, bet ne ilgāk kā līdz 2010.gada 1.decembrim piemērojami Ministru kabineta 2006.gada 28.marta noteikumi Nr.243 "Kārtība, kādā organizē vai veic šķirnes pārbaudi un pieņem lēmumu par šķirnes pārbaudes rezultātu atzīšanu", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

6. Šķirņu pārbaudi, kas sāka pirms 2010.gada 1.jūlija, pabeidz saskaņā ar tiem normatīvajiem aktiem, kas bija spēkā šķirņu pārbaudes sākšanas brīdī.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

7. Grozījumi šā likuma 22.panta 1.punktā attiecībā uz valsts nodevu par selekcionāra tiesību pagarināšanu stājas spēkā 2011.gada 1.decembrī.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010. Minētie grozījumi iekļauti likuma redakcijā uz 01.12.2011.)

8. Ministru kabinets līdz 2010.gada 1.decembrim izdod šā likuma 18.panta otrajā daļā minētos noteikumus par krūmčidoniju atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudes metodiku. Līdz attiecīgu Ministru kabineta noteikumu izdošanai, bet ne ilgāk kā līdz 2010.gada 1.decembrim piemērojami Ministru kabineta 2010.gada 9.februāra noteikumi Nr.126 "Krūmčidoniju atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes pārbaudes metodika", ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

9. Ministru kabinets līdz 2012.gada 1.decembrim izdod šā likuma 18.panta otrajā daļā minētos noteikumus, izņemot šo pārejas noteikumu 8.punktā paredzētos noteikumus par kultūraugu sugu atšķirīguma, viendabīguma un stabilitātes metodiku.

(17.06.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.07.2010.)

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvu

(21.12.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2007.)

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 1998.gada 6.jūlija direktīvas [98/44/EK](#) par izgudrojumu tiesisko aizsardzību biotehnoloģijā;

2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīvas [2004/48/EK](#) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu.

Likums Saeimā pieņemts 2002.gada 2.maijā.

Valsts prezidente V.Vīķe-Freiberga

Rīgā 2002.gada 17.maijā
